

heffen zich drie naar boven kleiner wordende verdiepingen, gekroond door een achthoekig koepeltje. Rondom iedere verdieping rijen zich, — hier natuurlijk alleen bij wijze van ornament — de kleine paviljoens, welke de cellen, die den monniken tot slaapverblijf strekten, moeten verbeelden. Op verrassende wijze zien we hier bevestigd en verduidelijkt, wat ons vrome Chineesche pelgrims, die van de 4e—7e eeuw het vaderland van hun vereerden Meester bezochten, weten mede te deelen van monnikenhuizen, die ze in toenmaals bloeiende, thans verdwenen, Buddhistische kloosters zagen.

Nog in ander opzicht zijn deze rathas hoogst merkwaardig. Hun stijl, de zgn. Dravidische, is namelijk de stijl van al de Zuid-Indische tempels, die de eeuwen door gebouwd zijn. Fergusson noemt dan ook de rathas van Mahabalipuram zeer juist „petrifications of the later forms of Buddhist architecture, and of the first forms of that of the Dravidians” *)

Tot op den huidigen dag worden er in Zuid-Indië in dezen zelfden stijl tempels gebouwd; en hoe gewijzigd ook in den loop der tijden door de langzame evolutie die deze bouwkunst natuurlijk heeft doorgemaakt, men kan alle stijl-details van deze rathas, ja zelfs van de oudste Buddhistische grotbouwwerken, die uit de paar laatste eeuwen vóór Chr. dateeren, nog nu terugvinden. Om een enkel voorbeeld te noemen: Algemeen bekend is bij die oude Buddhistische grotmonumenten de hoefijzervormige boog, waardoor de ingangen worden gekenmerkt en die ook als ornament zulk een voorname plaats bekleedt. Welnu, dit-zelfde hoefijzerornament gaat met enkele wijzigingen de Dravidische architectuur in al haar tijdperken door, tot op onzen tijd toe. De taaiheid, waarmee de Indiër aan het oude vasthoudt, verloochent zich ook hier niet. Ze wordt in de hand gewerkt door leerboeken der bouwkunst en het over-

gaan van het handwerk van vader op zoon.

Onder die Zuid-Indische tempels zijn er, die te allen tijde zeer de aandacht hebben getrokken. Allereerst door den verbazenden omvang, waartoe ze in den loop der tijden zijn uitgegroeid. Want zulk een Dravidische reuzentempel ontstond, in het algemeen gesproken, op de volgende wijze. Het eerst was er alleen maar de woning van den god, „wimanam” d.w.z. „wagen” genoemd, omdat de godsschrijn eigenlijk de paleisachtige wagen van den god bedoelt te zijn, wat een enkele maal in tegen den basis aangebrachte steenen wielen tot uitdrukking komt. Dit wimanam nu is een meer of minder trouwe navolging van den boven beschreven ratha van Mahabalipuram. Met zijn voorgebouwde zuilenportalen (mandapams) vormt het, omgeven door een ommuurde ruimte, de kern. Er omheen liggen de in den loop der tijden toegevoegde rechthoekige, door muren omgeven, cours, waartoe — soms aan alle vier zijden — de zoogenaamde gopurams, de enorme poortpyramiden, die de „feature” vormen van den lateren Dravidischen tempel, toegang geven. Ook de stijl dezer gopurams is geïnspireerd door dien der rathas, immers het cellenmotief ligt aan de ornamentiek der zich naar boven versmallende étages ten grondslag. Binnen de verschillende cours liggen in verwarrende menigte de zuilenhallen (mandapams), kapellen voor andere goden dan de hoofdgod van den tempel, woningen voor priesters, tempel-personeel, pelgrims enz., tot stallen voor de tempelolifanten toe, terwijl ook iedere eerste klasse tempel een heiligen badvijver bezit.

Het sprekendst voorbeeld van dusdanigen tempelbouw levert ons de beroemde tempel van Sriranga, op een eiland in de rivier Cauvery een paar mijlen ten N. van Trichinopoly gelegen. Het is een tempel aan Vishnu gewijd en de grootste van Indië, misschien van de wereld. Niet minder dan zeven cours, waartoe gopurams toegang verleenen, omringen het wimanam, dat alleen door de priesters mag betreden worden.

*) History of Indian and Eastern architecture I, p. 336.